

Sanastoa alalukuun 5.2

autonominen tässä yhteydessä: sellainen, joka päättää itse omista asioistaan.

autonomisia → autonominen

elinkeino se, miten ihminen saa asiat, joita hän tarvitsee elämiseensä. Jos esimerkiksi elinkeino on kalastus, ihminen saa ruokaa ja rahaa pyydystämällä kaloja ja myymällä niitä muille.

elinkeinoiksi → elinkeino

elinkeinoista → elinkeino

elinkeinoja → elinkeino

elinkeinot → elinkeino

hallinnan → hallinta

hallinta tässä yhteydessä: alueen asioista päättäminen

hallintoelimeksi → hallintoelin

hallintoelimille → hallintoelin

hallintoelin, -elimen, -elintä (yhdyssana: hallinto + elin) esimerkiksi ryhmä, joka päättää alueen asioista

hallita (5) 1) käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää kaikista maan asioista.

hallitsee → hallita

hävitä (4) kadota, loppua, mennä pois

häviää → hävitä

keräily tässä yhteydessä: esimerkiksi ruoan kerääminen syötäväksi luonnosta. Esimerkiksi marjojen poimiminen metsästä on keräilyä.

kestävästi tässä yhteydessä: niin, ettei jokin kulu liikaa ja kestää mahdollisimman kauan. Jos luonnonvaroja käytetään kestävästi, niiden ottaminen ei tuhoa luontoa tai luonnonvarat eivät kulu nopeasti loppuun.

kolonialismi maan valloittaminen toiselta, esimerkiksi alkuperäiskansalta. Maasta yritetään saada mahdollisimman paljon raaka-aineita ja muuta hyötyä

kolonialismin → kolonialismi

koostua (1) muodostua pienemmistä osista. Esimerkiksi palapeli koostuu monesta pienestä palasta.

koostui → koostua

luonnonvarat (yhdyssana: luonnon + varat) aineet, joita saadaan luonnosta ja joita myymällä saa rahaa tai joista voidaan tehdä tavaroita tai muuta, mitä tarvitaan. Esimerkiksi öljy ja metallit ovat luonnonvaroja.

luonnonvaroja → luonnonvarat

metsästys eläinten ottaminen kiinni luonnosta ja tappaminen ruoaksi

oikeudenmukaisesti sellainen, että kaikkia kohdellaan niin, että se tuntuu oikealta ja reilulta

oikeus lupa tehdä jotakin. Esimerkiksi ”oikeus maahan” tarkoittaa, että on oikeus käyttää maata ja esimerkiksi viljellä ja rakentaa siihen

oikeutta → oikeus

perimätieto (yhdyssana: perimä + tieto) Tietoa ja taitoja, jotka ovat siirtyneet kehittyneet yhteisössä pitkän ajan kuluessa. Perimätietoa on esimerkiksi se, miten jollakin alueella pärjää ja miten perinteisiä töitä tehdään.

perustaa (1) aloittaa, tehdä

poronhoito (yhdyssana: poro + hoito) porojen kasvattaminen

Porotokka eli lauma eli iso ryhmä poroja.

Kuva: Museovirasto, Musketti. Kuvaaja L. Forsman.

raja-alue (yhdyssana: raja + alue) alue, jossa on kahden eri kylän tai maan raja. Raja on esimerkiksi kahden valtion välille sovittu ”viiva”, joka erottaa maat toisistaan on raja. Kohta, jossa maa tai kaupunki vaihtuu toiseksi, on raja.

raja-alueista → raja-alue

siida lapinkylä. lapinkylä. Vanha saamelaisten tapa päättää esimerkiksi siitä, miten aluetta käytetään. Siida tarkoittaa myös aluetta, jota siida käytti ja hallitsi.

siidat → siida

siidoja → siida

siidojen → siida

sukupolvi (yhdyssana: suku + polvi) tarkoittaa ihmisiä, jotka ovat saman ikäisiä ja eläneet samaan aikaan. Jos sanotaan esimerkiksi että ”isoäidin sukupolvi” tarkoitetaan niitä ihmisiä, jotka ovat yhtä vanhoja kuin isoäiti.

sukupolvilta → sukupolvi

suullisesti puhumalla

toimeentulo (verbi tulla,3, toimeen) tässä yhteydessä: rahan saaminen elämiseen. Esimerkiksi jos ihminen ”ei tule toimeen” hän ei saa tarpeeksi rahaa elämiseen. Jos taas ihmisellä on ”hyvä toimeentulo”, hän saa riittävästi tai enemmänkin rahaa elämiseen.

toimeentulonsa → toimeentulo

tunnustaa (1) tässä yhteydessä: myöntää, että asia on olemassa ja tärkeä

tunnustivat → tunnustaa

valta jonkun mahdollisuus määrätä asioista. Esimerkiksi ”hänellä on paljon valtaa perheessä” tarkoittaa, että hän saa päättää monista asioista perheessä.

valtaa → valta

valtio on useimmiten sama asia kuin maa, esimerkiksi ”Suomen valtio”

valtioita → valtio

valtiot → valtio